

WZO

Daas Torah

Shiur# 508 | Apr 5th 2024

Gedolei Yisroel in support of voting in the WZO

תלמוד בבלי מסכת חולין דף צ עמוד ב

בירך של ימין ובירך של שמאל. מתניתין לא כרבי יהודה, דתניא רבי יהודה אומר: אינו נוהג אלא באחת, והדעת מכרעת - את של ימין. איבעיא להו: מיפשט פשיטא ליה לרבי יהודה, ומאי דעת - דעת תורה, או דלמא ספוקי מספקא ליה, ומאי דעת - דעת נוטה.

כתר ראש להגר"ח מוואלזין

תפז

הלכות תלמוד תורה

סט גילה רבינו דרך סוד, ליקח עצה מן התורה, והיינו שילמוד בחשק רב, עד שידמה לו כלומד לשמה, ואז לחשוב על המבוקש אם לעשות או לאו, וכפי שיעלה על הדעת אז, כן יעשה, וזו היא עצת התורה.

אמת ליעקב – קמנצקי – על מסכת אבות

כו

מסכת אבות פרק א

ו' יהושע בן פרחיה ונתאי הארכלי קבלו מהם. יהושע בן פרחיה אומר: עשה לך רב, וקנה לך חבר; והוי דן את כל האדם לכף זכות:

חסד עם בני ביתך, והיינו שמגיע לו ולהם באופן שוה³³.

משנה ו

יהושע בן פרחיה אומר עשה לך רב וקנה לך חבר והוי דן את כל האדם לכף זכות.

יהושע בן פרחיה ראה מעשה ונוכר הלכה, כי הלוא הוא היה רבו של אותו האיש³⁴ שיצא לתרבות רעה, עד שהמציא מלבו הוספה על התורה, והיינו "התורה החדשה" שבדה מלבו, אבל אם היה הוא עושה לעצמו רב, והיינו מקבל מרות רבו ואינו מהרהר אחריו אז לא היה מעיז לחדש דבר שלא שמע מרבו, ורק בגלל שלא החשיב את מסורת הרב לתלמידו וחשב שאדם יכול לחדש מעצמו דברים, מזה בא לחדש דברים שלא היו ולא נבראו עד שהמריד את כל העולם על התורה ועל לומדיה.

עד שיוורש גיהנום. ומייסד לנו התנא, שכשם שבעשה טוב יש ענין שישתדל לחפש אופנים שבהם יכול לעשות טוב וכמו יהיה ביתך פתוח לרוחה, כמו כן בסוד מרע ג"כ צריך האדם לחפש אופנים שיעזרו לו לינצל מלהכשל, ולכן אל תרבה שיחה עם האשה.

ויהיו עניים בני ביתך.

פירוש, דבאמת חלוק אופן עשיית הטובה עם העני מאופן עשיית טובה עם בני ביתו, דכשהבן מקבל איזו טובה מאביו אינו בוש בזה, וכש"כ שאינו חושב לשלם חזרה לאביו, אלא הדבר טבעי בעיניו וסובר שמגיע לו כל מה שאביו עושה למענו, משא"כ כשעני מקבל איזו טובה מבעל הבית, אז הוא מודה לו שוב ושוב והוא אצלך בהכנעה גמורה כי מרגיש שאינו ראוי לחסד זה, ולזה

ר' עובדיה מברטנורא מסכת אבות פרק א משנה ו

עשה לך רב. רמב"ם פירש, אף על פי שאינו ראוי להיות לך רב, עשה אותו רב עליך ולא תלמוד בינך לבין עצמך. ואני שמעתי, עשה לך רב, שיקבל לו רב אחד שילמוד ממנו תמיד, ולא ילמוד היום מאחד ולמחר מן האחר. ואף על גב דבמסכת עבודה זרה [דף י"ט] אמרו הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה, כבר פירשו ואמרו הני מילי בסברא, שטוב לו לשמוע סברת הרבים, אבל לענין גמרא, מחד רב מעלי, כי היכי דלא לפגום לישניה:

ר' עובדיה מברטנורא מסכת אבות פרק א משנה טז

עשה לך רב. לענין הוראה מדבר עכשיו, אם בא דין לפניך ונסתפקת בו, עשה לך רב, והסתלק מן הספק. ולא תפסוק עליו אתה לבדך. כי הא דרבא כי הוי אתי טרפתא לגביה הוי מכניף לכולהו טבחי דמתא מחסיא, אמר, כי היכי דלמטיין שיבא מכשורא:

משנה מסכת אבות פרק ו משנה א

רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדי הוא לו נקרא ריע אהוב אהב את המקום אהב את הבריות משמח את המקום משמח את הבריות ומלבשתו ענוה ויראה ומכשרתו להיות צדיק וחסיד וישר ונאמן ומרחקתו מן החטא ומקרבתו לידי זכות ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה שנאמר לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין ומגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק והוי צנוע וארך רוח ומוחל על עלבונו ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים:

משנה מסכת אבות פרק ה משנה כב

בן בג בג אומר הפוך בה והפוך בה דכולה בה ובה תחזי וסיב ובלה בה ומינה לא תזוע שאין לך מדה טובה הימנה:

דרך חיים מסכת אבות פרק ה משנה כב

הפוך בה והפוך בה דכולא בה. דבר זה צריך פירוש איך נמצא בתורה הכל שאמר דכולה בה. ודבר זה רמזו במדרש (ב"ר פ"א) ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן שהיה הקדוש ברוך הוא מביט בתורה וברא את העולם עד כאן. וכבר בארנו כי התורה היא הסדר השכלי שסדר הש"י סדר הנהגתו של אדם, ומתחייב זה הסדר מאתו בראשונה. ולפיכך נקראת התורה שהיא סדר האדם ראשית שנאמר (משלי ח')

ה' קנני ראשית דרכו, ולפי סדר התורה סידר הש"י סדר העולם עד שהכל נמשך אחר התורה. כי כך ראוי. שהאדם הוא יותר במעלה על כל העולם כי בשביל האדם נברא הכל, ולפיכך אחר תורת האדם וסדר שלו נמשך סדר העולם כי ברא הש"י העולם לפי מה שראוי אל סדר האדם. וזה שאמר שהיה מביט בתורה וברא העולם כי אחר סדר התורה נמשך סדר העולם. וזה שאמר הפוך בה דכולא בה, כלומר כאשר ישיג בתורה הנה הוא משיג בכל סדר המציאות, אחר כי דרכי העולם הזה יוצאים מן דרכי התורה וקשורים דרכי העולם עם דרכי התורה עד שהכל יוצא מן התורה שהיא סדר האדם, נמצא כי הכל הוא בתורה. ואף על גב שכאשר מתעסק בתורה אינו מבין הדברים ההם איך יוצא הכל מן התורה סוף סוף הוא מתעסק בדבר שיש לו מעלה עליונה דכולא ביה. וכבר הארכנו בזה כי חשיבת ומעלת ההשגה לפי מעלת הנושא, ובודאי בזה תולה הכל שאם יטרח הרבה האדם ויחכם מכל בני קדם לעשות אומנות וחכמה כענין הרחיים הטוחנים, אף על גב שהיא חכמה אשר לא יחכימו בה כל בני קדם, אין ספק שאין נחשב דבר זה כנגד ההשגה הקטנה בצבא השמים. כי לפי מעלת הנושא של חכמה הוא החשיבות כי אומנות הרחיים אין לו נושא חשוב, וכזה עצמו כאשר משכיל בתורה, שהיא תורת האדם עם השגה קטנה כיון דכולא בה הרי הנושא חשוב. כי דעת חכמינו שהם חכמי אמת כי האדם הוא יותר במעלה מן השמים ומכל צבאיהם וכמו שהארכנו בזה בכמה מקומות, ולפיכך אמרו כי היה מביט בתורה וברא העולם לומר כי אחר סדר תורת האדם נמשך סדר כל העולם, ולפיכך אמר הפוך בה דכולא בה.

ועוד פירוש הפוך בה והפוך בה דכולא בה, וכיון דכולא בה בודאי תמצא בכל יום ויום חידוש שהרי הכל בה, ומאחר שהכל בה אי אפשר בלא חידוש. ואמר הפוך בה והפוך בה כפל לשון, כי ר"ל אף על גב שהפך בה כבר ומצא חידוש הפוך עוד ותמצא עוד חידוש דכולא בה. ויש ספרים גורסין עוד ובה תחזי, כלומר שיהיה כל שעשועיו בתורה, מהו לשון ובה תחזי כי האדם מבקש לראות דברי חכמים ונבונים ועל זה אמרו ובה תחזי שיהיו כל שעשועיו בתורה. ויש ספרים שגורסין ובה תהוי כלומר שידבק נפשו בתורה. ואמר וכלה בה, רצה לומר אף אם יזקין לא יסור מן התורה אף על גב שאין כחו כל כך, ואף אם תש כחו לגמרי לא יסור מן התורה וזהו וכלה בה. שאין לך מדה טובה הימנה, פירוש התורה היא על כל שהיא הדבר המביאה אל השם יתברך להתדבק בו יתברך ביחוד יותר מהכל, ולא כן שאר החכמות. ואלו ידעו בני אדם יושבי חושך להבין מה שרמז החכם בזה, לא היו מבליים ימיהם בדברי חכמי האומות ועוזבין התורה תורת אמת אשר בצלה אנו חיים.

אותנו⁵⁰. וכן בירחא שביעי'א⁵¹ מתגלה דיקנא והוא ג"כ רמו⁵² לע"ל כמ"ש בזהר דשירותא דינא ברי"ה⁵³ ואח"כ סליחת⁵⁴ עונות ביה"כ ואח"כ סוכות ושמיני עצרת ושמתחנן⁵⁵ וכן לע"ל תחלה [יסורין]⁵⁶ יום הדין הגדול.

ואח"כ זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו' (יחזקאל לו) כי אסלח לאשר אשאר (ימיה נ'). ואחר כך בסוכות חופות⁵⁷ שבע כידוע וכמ"ש (ישעיה ד') וסוכה תהיה לצל יומם כו' זמן⁵⁸ שמחתנו וגם האומות יתקיימו⁵⁹ ורעו

זרים⁶⁰ צאנכם כו' (שם סא) ואח"כ ש"ע שיכלו א"ה⁶¹ וישמתו ישראל לבדן עצרת תהיה לכם ויאכלו שלש סעודות של שבת שהן בוז"נ ובינה כמ"ש בזהר. והן יהיו סעודת⁶² בהמות בהררי אלף בנוקבא⁶³ וסעודת⁶⁴ לויתן בדכורא לויתן זה יצרת לשחק כו'⁶⁵ ויין המשומר בבינה⁶⁶ כידוע. ואז וישבות ביום השביעי כו' שמלאכתו⁶⁷ בששת אלפי שמוזוג זיווגים⁶⁸ כמ"ש במ"ד⁶⁹ והענין שמחדש נשמות⁷⁰ שנבראו מששת⁷¹ ימי בראשית ע"י זיווג שלמעלה אבל אז ישבות כידוע וזהו אשר ברא אלקים⁷² ר"ל אשר ברא בששת ימי בראשית ולעשות אח"כ כמו נעשה אדם לתקנם ולהוציא חרשים ואז כי בו שבת מכל מלאכתו כו'⁷³.

והכלל כי כל מה שהיה והוה ויהיה עד עולם⁷⁴ הכל כלול בתורה מבראשית עד לעיני כל ישראל. ולא הכללים בלבד אלא אפילו פרטיו של כל מין ומין ושל⁷⁵ כל אדם בפרט וכל מה שאירע לו מיום הולדו עד סופו וכל גלגוליו וכל פרטיו

ופרטיו פרטיו. וכן של כל מין בהמה וחיה וכל בעל חי⁷⁶ שבעולם וכל עשב וצומח⁷⁷ ודומם⁷⁸ וכל פרטיהם ופרטיו פרטיהם בכל⁷⁹ מין ומין ואישי⁸⁰ המינים עד לעולם ומה שיארע⁸¹ להם ושרשם. וכן כל מ"ש באבות ומשה

וישראל כלם הן בכל דור ודור שכלם מתגלגלים ניצוצותיהם בכל דור ודור⁸² כידוע. וכן כל מעשיהם מאדה"ר עד סוף התורה הוא בכל דור⁸³ כידוע למבין וכ"ה בכל אדם ואדם⁸⁴ לבד כמו שהתחיל לבאר במדרש

הנעלם ברמו. וכל זה נכלל כלו כפי בראשית עד נח כמ"ש כאן בס"ד. וכללו נכלל כפי הראשונה עד ברא אלקים לעשות כנ"ל⁸⁵. וכלל כללי הכללים כפי ראשון בז' תיבות דו"א אלפי שנה כמ"ש בפ"א שתא אלפי שנין תליין כשתא⁸⁶ קדמאי כו'⁸⁷. והן ד' כללים⁸⁸ * נגד ד' עולמות בכל עולם שלמעלה יותר בכלל והולך ומתפרט⁸⁹ והן נגד (כאן נחתך כמה תיבות)⁹⁰:

ויאמר ה' עד כפכה⁹¹: **כד אתיישב בזעירא.** ר"ל דויאמר ה' דכאן הוא ע"ק⁹² כמשי"ו רק שקשה הא אמר לעיל דע"ק לא נקרא⁹³ ה' לכן אמר כ"ד אתיישב בזעיר"א ר"ל כד אתלבש בז"א אז נקרא ע"ק ג"כ⁹⁴ ה' על שמו דכל שמתלבש בתחתון נקרא ע"ש התחתון כמ"ש לעיל. ולכן כי זה המאמר כאן אחר שכתב לעיל דע"ק אתלבש בז"א בה' זינין מים כנ"ל⁹⁵ וחזור לענין ראשון למאמר הנפילים⁹⁶ שבפרשה. ויאמר ה' לא ידון רוחי כו'.⁹⁷ וההכרח שע"ק אמר כמשי"ו ל"א ידון רוחי באד"ם דלעיל"א ר"ל

קובץ מאמרים ואגרות

רכט

דבר לדור

שמא ישאל השואל: מה זיקה יש בין דעת תורה לענינים מדיניים, תעשייתיים, ונושאים סוציאליים?

אין שום שאלה בעולם שאין למצוא בתורה"ק תשובה עליה, בעניני הפרט וכש"כ בעניני הכלל

שאלה זו לא באה כ"אם מחסרון ידיעה. החפץ חיים זצוק"ל היה אומר משמו של רבי אימשל"ה מוואלוז'ין זצוק"ל: "אין שום שאלה בעולם שאין למצוא בתורתנו הקדושה תשובה עליה. סוחר שהשיאותו עצה בעניני **משא-ימתן** ואינו יודע לכלכל את מסחרו — העצה בשבילו, מה לעשות, כתובה בתורה! צריך רק לעינים מאירות בכדי לראות היכן זה כתוב. כל זה בנוגע לבעיה של הפרט, איש יחיד, לא בכל מקרה קל לגלות איך מרומז ענינו בתורה. אולם בנוגע לענינים הנוגעים לכלל ישראל, לא קשה ביותר למצוא, יש מאמרים לאין-ספור בענין תכסיסים ומדיניות הגלות של עם ישראל. צריך רק מעט רצון לחפש אחריהם.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף יב עמוד א

אמר אמימר: וחכם עדיף מנביא, שנאמר: ונביא לבב חכמה, מי נתלה במי? הוי אומר: קטן נתלה בגדול.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נו עמוד ב

איברא מלכא את, דאי לאו מלכא את לא מימסרא ירושלים בידך, דכתיב: והלבנון באדיר יפול, ואין אדיר אלא מלך, דכתיב: והיה אדירו ממנו וגו', ואין לבנון אלא ביהמ"ק, שנאמר: ההר הטוב הזה והלבנון; ודקאמרת אי מלכא אנא אמאי לא קאתית לגבאי עד האידינא? בריוני דאית בן לא שבקינן. אמר ליה: אילו חבית של דבש ודרקון כרוך עליה, לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון? אישתיק. קרי עליה רב יוסף, ואיתימא רבי עקיבא: משיב חכמים אחור ודעתם יסכל, איבעי ליה למימר ליה: שקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון וקטלינן ליה, וחביתא שבקינן לה. אדהכי אתי פריסתקא עליה מרומי, אמר ליה: קום, דמית ליה קיסר, ואמרי הנהו חשיבי דרומי לאותיבך ברישא. הוה סיים חד מסאני, בעא למסיימא לאחרינא לא עייל, בעא למשלפא לאידך לא נפק, אמר: מאי האי? אמר ליה: לא תצטער, שמועה טובה אתיא לך, דכתיב: שמועה

טובה תדשן עצם. אלא מאי תקנתיה? ליתי איניש דלא מיתבא דעתך מיניה ולחליף קמך, דכתיב: ורוח נכאה תיבש גרם, עבד הכי עייל. אמר ליה: ומאחר דחכמיתו כולי האי, עד האידנא אמאי לא אתיתו לגבאי? אמר ליה: ולא אמרי לך? אמר ליה: אנא נמי אמרי לך! אמר ליה: מיזל אזילנא ואינש אחרינא משדרנא, אלא בעי מינאי מידי דאתן לך. אמר ליה: תן לי יבנה וחכמיה, ושושילתא דרבן גמליאל, ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק. קרי עליה רב יוסף, ואיתימא רבי עקיבא: משיב חכמים אחור ודעתם יסכל, איבעי למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא. והוא סבר, דלמא כולי האי לא עביד, והצלה פורתא נמי לא הוי.